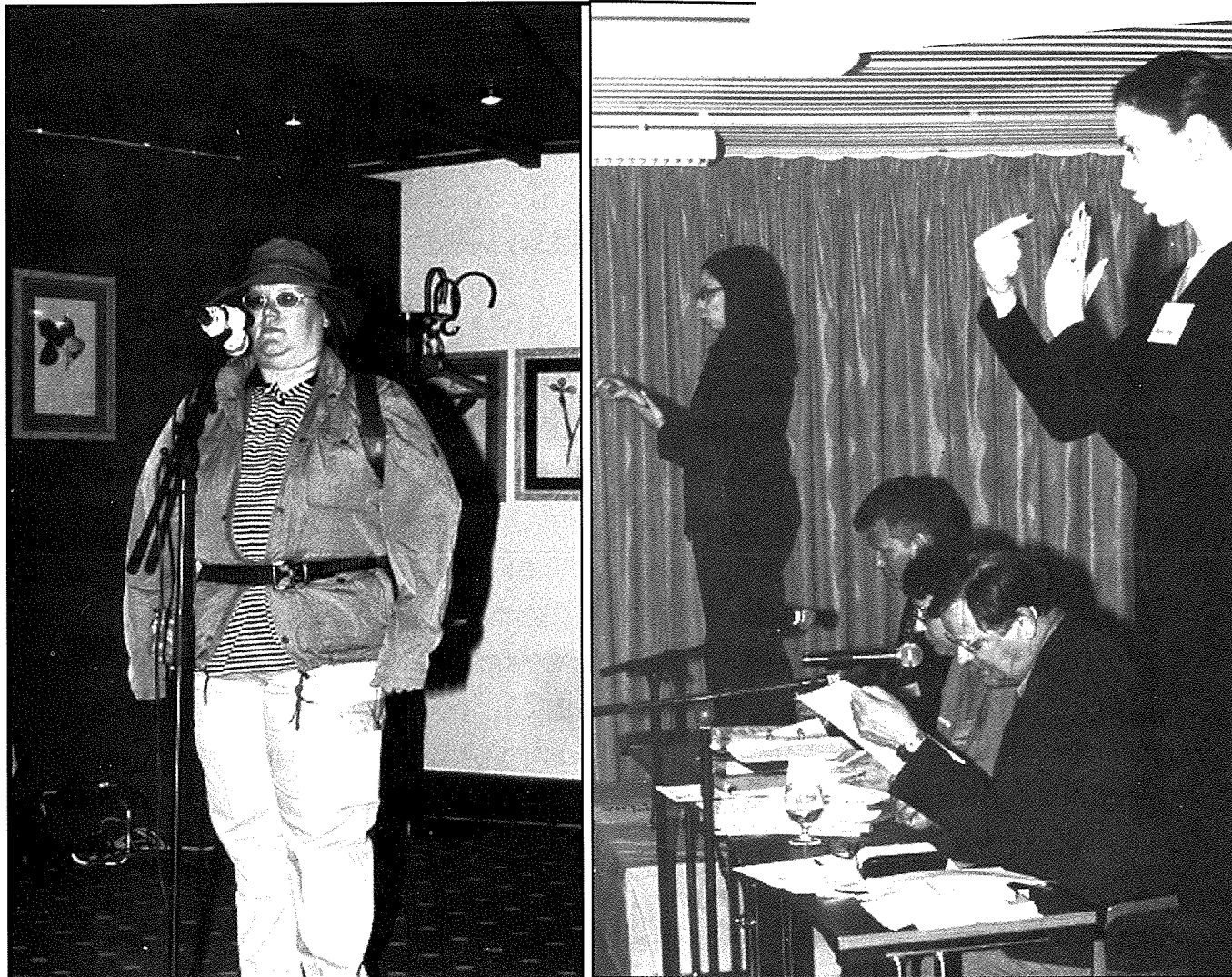

Suomen Kuurosokeat ry
Katri Pyykkö
Uudenmaankatu 28 A
00120 HELSINKI

Vuosikokouksessa tapahtui Rovaniemelle. Illan ohjelmassa oli lappihenkinen sketsi ja arvontaan. Irja Rantatalo esittää lappilaista miestä. Hänellä on eräasu päällä. Puheenjohtajana oli Pekka Juusola ja hänen avustajanaan Terhi Pikkujämsä. Sihteerinä oli Eirik Julin. Yhdistyksen kokouksissa on aina yleistulkkaus viittomakielelle ja viitotulle suomen kielelle. Vasemmalla takana ja oikealla edessä tulkit.

TUNTOSARVI 27.vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki.
Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

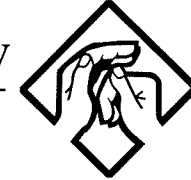
Päätoimittaja: Katri Pyykkö **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Heli Huotarinen, Pekka Juusola (pj, Ulla Kungas, Pentti Kähkönen, Riitta Ruissalo, Raili Karisaari (siht), Katri Pyykkö.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ruotsinkielisenä käännöksenä ja sähköpostina.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Toukokuu 5/2001

Aluesihteerityö Dialogi pimeässä - oppaan näkökulma Toimitilahanke

Sisällys

Taiteen kokeminen, tekeminen ja näkeminen	3
Aluesihteerin työn kehittyminen	4
Viittomakielentulkkien työelämä kehitetään	7
Toimitilahanke yli vammais- rajojen - Neitsytpolku 1 b	8
Jee, me teimme sen!	
Oppaan näkökulma Dialogi Pimeässä –näyttelyyn	11
Uutta henkilökuntaa.....	13
Opiskeluvaihtoehtona kuurosokeat ja kuuroutuneet ..	15
Kuurosokeusasiain tiedottajat aktiivisia	16
Lukijan kirje:	
Muistoja, muistoja lapsuuden .	18
Keräämme kokemuksia kuurosokeiden kerhoista!	19

Etukansi: Viime kesän kesäleirillä soudettiin kirkkoveneellä (Kuva: M.Tiittanen).
Takakansi: Kaksi kuvaa kevät-kokouksesta Rovaniemeltä. (Kuvat: K.Pyykkö)

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 20.6. Aineiston on oltava toimituksessa viimeistään 8.6.

Viisi kysymystä

- 1.Kuka on kirjoittanut näytelmät Papin perhe ja Anna-Liisa?
- 2.Mikä on Suomen vanhin kaupunki?
- 3.Mitkä ovat Lumikki ja seitsemän kääpiötä sadun kääpiöiden nimet?
- 4.Missä on nyt toukokuussa jääkiekon maailman mestaruuskilpailut?
- 5.Kuka oli viimeinen Venäjän tsaarin nimittämä kenraalikuvernööri Suomessa?

Vastaukset:

- 1.Näytelmät Papin perhe ja Anna-Liisa on kirjoittanut Minna Canth.
2. Suomen vanhin kaupunki on Turku.
- 3.Lumikin kääpiöiden nimet ovat Viisas, Lystikäs, Nuhanenä, Vilkas, Jörö, Ujo ja Unelias.
- 4.Jääkiekon maailman mestaruuskisat ovat tänä vuonna Saksassa. Kisat järjestetään joka vuosi.
- 5.Suomenmaan viimeinen kenraalikuvernööri oli Frans Seyn vuosina 1909 – 1917. Hän edisti henkilökohtaisesti venäläistämistoimia Suomessa. Hänet nimitti Venäjän pääministeri Stolypin, joka halusi voimakkaan toimeenpanijan venäläistämiseksi. Kun Venäjän vallankumous oli tapahtunut, väliaikainen hallitus vangitutti Seynin. Seyn kuitenkin vapautettiin myöhemmin Pietarissa. Hän ilmeisesti hukui kesällä 1918 Kronstadtin lähellä. ■

Taiteen kokeminen, tekeminen ja näkeminen

Ensimmäiseksi kysyn itseltäni sitä, että miten taidetta koetaan? Se taas herättää kysymyksen, miten taidetta voi kokea? Sananlaskussa sanotaan: "Kauneus on katsojan silmässä." Osaltaan tämä pitääkin paikkansa. Mutta se pitää paikkansa vain siltä osin, että makumme on erilainen. Niin myös taiteessa. Joku pitää tummista kuvista. Toiselle taas heleät, kesän runsaat värit ovat henki ja elämä. Yhdelle tauluilla ei ole merkitystä. On päästävä kosketelemaan veistosta. On tunnettava se todellisena, kolmiulotteisena.

- Jokainen, joka on koskettanut veistosta, nähnyt taulun näyttelyssä tai grafiikanlehden pankin seinällä, tietää, että se on vaikuttanut jollain tavalla. Se on voinut herättää ajatuksia, vaikuttanut mielentilaan tai herättänyt muistikuvan jostain aikaisemmin tapahtuneesta, jos sen on nähnyt joskus aikaisemmin. Aivan kuten nuoruudesta tuttu musiikkikappale herättää hyvinkin voimakkaita muistoja.Taiteen kokeminen on henkilökohtainen asia.

Taiteen kokemista voi oppia. On opittava tuntemaan, millaista on **minun** taiteeni. Mistä en pidä, mistä pidän. Taideteoksen äärellä voi miettiä: miten taiteilija teki työn, mitä hän ajatteli työskennellessään, mitä hän haluaa teoksellaan ilmaista. Voi myös tutkia pelkästään taiteilijan teknistä osaamista tai osaamattomuutta. Näin omat näkemykset taiteesta vahvistuvat. Kun ymmärrys lisääntyy, saattaa taiteenlaji, josta ei pidä, muuttua sellaiseksi, josta alkaakin pitää.

Kukaan ei pakota hankkimaan itselleen muodin mukaista taidetta. On oltava rohkeasti oman näkemyksensä kannalla myös silloin, kun hankkii taidetta omaan kotiin. Hiljalleen voi siirtyä eteenpäin. Voi alkaa kokijasta tekijäksi ja avartaa maailmaansa myös kuvan sisälle. Nyt juhlavuotena on mahdollista niin kokea kuin tehdäkin taidetta eri lajeissaan Punkaharjulla. Muistot siitä tulevat säilymään koko elämän.

Aatos Ahonen
varapuheenjohtaja ■

Aluesihteerin työn kehittyminen

Terhi Pikkujämsä, johtava aluesihteer

Vuonna 1979 Sosiaali- ja terveysministeriön mietinnössä ”Kuurosokeat Suomessa” kirjattiin Suomen Kuurosokeat ry:n aluesihteerityön perusta.

Työ nojaa edelleen tähän perustaan, vaikka toimenkuva on vuosien varrella muuttunut. Aluesihteerien toimenkuvaa ovat muuttaneet yhteiskunnan lainsäädäntö, maksajatahot, asiakkaat ja järjestön muiden toimintojen kehittyminen ja lisääntyminen.

Aluesihteerityö muutoksessa

Alussa aluesihteerit tiedottivat kuurosokeudesta, etsivät kuurosokeita ja kouluttivat sosiaali- ja terveysviranomaisia. Tärkeä työsaika oli myös tukihenkilötoiminnan, leirien, kurssien ja virkistuksen järjestäminen, jotka nykyisin ovat järjestösihteerin tehtäviä. Ennen järjestettiin myös ulkomaanmatkoja. Silloin asiakkaita oli paljon vähemmän, noin 300 – 400. Lukumäärä on kaksinkertaistunut 20 vuodessa.

Tiedotustyö on pysynyt tärkeänä aluesihteerin työtehtävänä. Aluesihteer

Aluesihteerit tukevat edelleen kerhotoimintaa tarvittaessa ja muuta alueellista virkistystoimintaa. Päiväkeskustoimintaa kehitetään esimerkiksi Kuopiossa. Helsingin alueellakin on ollut pieni kokeilu. Monet kuurosokeat kaipaavatkin juuri arkeensa toimintaa, tekemistä, liikuntaa ja muiden tapaamista.

Sopeutumisvalmennuskurssit ovat olleet osa aluesihteerin työtä. Nyt on tehty linjaus, että kurssit järjestetään pääasiallisesti Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa Tampereella. Siellä on hyvät tilat, välineet ja asiantuntemusta. Aluesihteerit järjestävät vielä muutamia sopeutumisvalmennuskurssejakin yhteistyössä keskenään vuosittain.

Yksittäisen asiakkaan edunvalvonta painottuu

Erilaiset lakiuudistukset ovat lisänneet edunvalvontaan liittyvää työtä näinä 20 vuotena myös aluesihteerillä. Näitä ovat muiden muassa vammaispalvelulaki, Kelan kansaneläkelainsäädännön muutokset ja kuntoutuslainsäädäntö ja myös Valtava –lainsäädäntö, jolla kuntoutusohjaus tuli terveydenhuollon vastuulle.

Tälläkin hetkellä yksittäisen asiakkaan edunvalvonta painottuu apuvälineiden saannin varmistamiseen, tulkkipalvelun ja asumispalvelujen saatavuuden ja ongelmien selvittämiseen sekä Kelan epäoikeudenmukaisten päätösten oikaisemiseen.

Asiakkaan oikeudet

Uusin aluesihteerin työhön vaikuttava laki on laki sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksista. Sosiaaliviranomaiset ovat voineet tehdä palvelusuunnitelmia kuurosokeiden kanssa jo vuosia. Kuitenkin asiakkaan ja aluesihteerin pitää vaatia erikseen, että suunnitelma tehdään. Aluesihteerit tapaavat vieläkin viranomaisia, jotka eivät lue asiakkaan papereista kuulonäkövammaisen haitoista tai eivät vain usko, että henkilö on kuulonäkövammaisen.

Uudessa asiakaslaissa on kirjattu, että palvelusuunnitelman tekeminen on viranomaisen velvollisuus. Se on parannus tilanteeseen.

Käytännössä kuulonäkövammaisen / kuurosokean pitäisi pyytää oma aluesihteer

Käytännössä kuulonäkövammaisen / kuurosokean pitäisi pyytää oma aluesihteer

Yhteistyötä eri tahojen kanssa

Sairaanhoitopiirin velvollisuus on järjestä kuurosokealle kuntoutusohjaus ja lääkinnällinen kuntoutus. Kaikissa sairaaloissa ei ole tähän nimettyä henkilöä. Muutamat sairaanhoitopiirit ostavatkin kuurosokeiden kuntoutusohjausta aluesihtee

Sairaanhoitopiirin velvollisuus on järjestä kuurosokealle kuntoutusohjaus ja lääkinnällinen kuntoutus. Kaikissa sairaaloissa ei ole tähän nimettyä henkilöä. Muutamat sairaanhoitopiirit ostavatkin kuurosokeiden kuntoutusohjausta aluesihtee

Aluesihteerit tekevät yhteistyötä yhdistyksen eri yksiköiden kanssa.

Myös järjestön omat projektit, kuten Mielekäs tekeminen ja Tiedonhallinnan projekti, käyttävät aluesihteerien asiantuntemusta hyväkseen.

Raha-automaatti yhdistys edellyttää myös yhteistyötä aluesihteerin oman alueen kuulo- ja näkövammaisjärjestöjen kanssa. Näin RAY voi olla varma, että päällekkäistä työtä ei järjestöissä tehdä vaan ne hyötyvät toinen toistensa toimista.

Asiakaskunta ikääntyy

Aluesihteerien asiakkaita on eri alueilla eri määrät. Lapissa asiakkaita on noin 40, Turun ja Porin alueella yli 200. Muilla alueilla heitä on 50 – 90 väliltä. Asiakkaiksi tulee entistä enemmän yli 65-vuotiaita. Jopa yli 85-vuotiaiden määrä lisääntyy. Nuoret ja työikäiset jäävät usein Etelä-Suomeen ammattikoulutuksenkin jälkeen. Myös 80-luvulla järjestön piiriin tulleet asiakkaat alkavat ikääntyä. Normaaliin ikääntymiseen ja vanhuuteen liittyvät ongelmat alkavat tulla esiin aluesihteerin työssä myös heidän kohdallaan.

Kommunikaatio muutoksessa

Vuosien varressa puhetta kommunikaatiotapanaan käyttävien määrä on lisääntynyt aluesihteerien asia-

kaskunnassa. Uudet asiakkaat ovat usein juuri ikääntyviä henkilöä. Vielä 1990 luvun alkupuolella viittomakieltä ja viitottua puhetta käytti aluesihteeritoiminnan asiakkaista lähes kolmasosa. Tällä hetkellä pääasiallisena kommunikaationaan käyttää puhetta 77 prosenttia, viittomakieltä 16 prosenttia ja viitottua puhetta 3 prosenttia asiakkaista.

Moni puheellakin kommunikoiva tarvitsee muita kommunikaatiotapoja tuekseen. Tänä vuonna alkaa Kommunikaatioprojekti. Sen työntekijät tulevat tekemään paljon työtä kuurosokeiden kommunikaation ja sen mahdollisuuksien edistämiseksi.

Kuurosokeiden tukena

Aluesihteerit ovat kaikkien vaikeasti kuulonäkövammaisten ja kuurosokeiden käytettävissä. Henkilöstöpulansa takia sairaalat näyttävä ohjaavan lievemmin kuulonäkövammaisia aluesihteeritoiminnan piiriin. Aluesihteerit keskustelevatkin tällä hetkellä työnsä rajaamisen tarpeesta. Lievemmin kuulonäkövammaiset on ohjattava yleisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen piiriin. Aluesihteerityössä kotikäynneillä on tärkeä osa. Ne ja muut aluesihteeripalvelut on turvattava kaikille vaikeasti kuulonäkövammaisille ja kuurosokeille. ■

Viittomakielentulkkien työelämä kehitetään

Katri Pyykkö

Viittomakielentulkkien työelämää on alettu kehittää Humanistisessa ammattikorkeakoulussa (Humak). Uuden projektin taustalla on Stake-sin tulkkipalveluselvitys. Sen mukaan viittomakielen tulkkipalveluisa on paljon puutteita. Palvelujen saanti on usein kiinni siitä, missä päin Suomea palvelun käyttäjä asuu.

Viittomakielentulkin ammatti ei täytä tulkkien vaatimuksia. Vain noin puolet valmistuvista tulkeista on tulkkina päätoimisesti. Muut vaihtavat alaa tai jatkavat opintojaan. Tulkin koulutus on osin siis hukkaan heitettyä, vaikka tulkkien tarve on suuri.

Viittomakielentulkkien työelämän kehittämisprojektissa kehitetään tulkkien työolosuhteita sellaisiksi, että koulutettujen tulkkien poistuminen alalta pysähtyy. Projektissa tehdään yhteistyötä eri tahojen kanssa. Tulkkikeskuksia tuetaan ottamaan työnantajan rooli. Näin päästään yksittäisen tulkin ja kunnan välisistä neuvotteluista. Tulkkikeskusten taustalla voi olla kuntien yh-

teishanke, kuurojen yhdistys, säätiö, yksityinen yritys tai vaikkapa osuuskunta.

Suomen Kuurosokeat ry on yksi projektin yhteistyökumppaneista. Muita ovat Kuurojen Liitto, Kuurojen Palvelusäätiö, Kuulonhuoltoliitto, Humak, Diak eli Diakonia-ammattikorkeakoulu), Stakes, Sosiaali- ja terveysministeriö.

Tuttu projektipäällikkö

Mikko Karinen siirtyi maaliskuun alusta uuden projektin päälliköksi. Hän on toimivapaalla Joensuun aluesihteerin tehtävistä. Mikko lähti Humakiin vetämään **Viittomakielentulkkien työelämän kehittämisprojektia**.

Mikko kertoo, että hänelle tarjoutui oiva mahdollisuus lähteä kokeilemaan välillä jotain uutta. Toisaalta hänen aluesihteerityön kokemuksestaan ja kuurosokeusasiantunte- muksestaan on paljon hyötyä projektipäällikön tehtävissä. Tulkkipula koskettaa monia kuurosokeita. ■

Toimitilahanke yli vammaisrajojen

- Neitsytpolku 1 b

Katri Pyykkö

Suomen Kuurosokeat ry:n hallitus on jättänyt RAY:lle investointihakemuksen yhdessä kolmen muun vammaisalan järjestön kanssa. Tarkoitus hankkia järjestöjen omistukseen **Neitsytpolku 1 b** Helsingissä. Rakennuksen omistaa nykyään Kiinteistöyhtiö Kapiteeli. Se on Helsingin yliopiston käytössä. Se on rakennettu vuonna 1927 ja siinä on viisi kerrosta. Se sijaitsee Etelä-Helsingissä lähellä Kaivopuistoa. Sinne on hyvät yhteydet. Raitiotievaunuista 3T, 3B ja 10 sekä bussi numero 17 tulevat lähelle.

Hankkeessa ovat mukana **FDUV, Autismi- ja Aspergerliitto ry, Neurocity-säätiö**. Suomen Kuurosokeat ry:tä kiinnostaa pitkäaikaiset ja toimivat tilat keskustuimistolle. Jos RAY hyväksyy hakemuksen, tilat korjataan perusteellisesti. Tiloista tehdään esteettömät kaikille. Suomen Kuurosokeat ry:n tilojen suunnittelussa voidaan käyttää aikaisempia kokemuksia hyödyksi. Kuulonäkövammaisia ja kuurosokeita palvelemaan suunnitellaan tilojen akustiikka, tekniset apuvälineet sekä

näkövammaisen kannalta tärkeät seikat kuten kontrastit, valaistus, tunnusteltavat opasteet.

Kolmen järjestön osaamiskeskus

Toimitilojen hankkiminen on kaikille järjestöille tärkeää, mutta muut järjestöt suunnittelevat myös yhteistä Kommunikaation osaamiskeskusta. Se on toimintakeskus, jossa järjestetään kuntoutusta ja aistien harjaannuttamista uusimpien kuntoutustapojen mukaan sekä kehitetään niitä.

Kuurosokeat kuuluvat perinteisesti aistivammaisten ryhmään. Tämä yhdistelmävamma vaikeuttaa ja rajoittaa liikkumista, tiedonsaantia, vuorovaikutusta ja kommunikaatiota. Muut kolme järjestöä edustavat kommunikaatiovammaisten ryhmiä kuten autisteja, dysfaatikkoja ja kehitysvammaisia. Suomen Kuurosokeat ry:n palvelujenkin piirissä on toki kommunikaatiovammaisten ryhmään kuuluvia. Heitä ovat osa aistimonivammaisista sekä synty-

Neitsytpolku-hankkeen järjestöosuudet, neliömetreissä, prosenttina ja kustannuksina alustavan suunnitelman mukaan.					
järjestö	osuus m2	osuus %	RAY:ltä	oma-vastuu	yhteensä
FDUV ry	2000 m2	50 %	15,4 milj.	6,6 milj.	22 milj.
Autismi- ja Aspergerliitto ry	800 m2	20 %	6,16 milj.	2,64 milj.	8,8 milj.
Neuro-City	600 m2	15 %	4,62 milj.	1,98 milj.	6,6 milj.
Suomen Kuurosokeat	600 m2	15 %	4,62 milj.	1,98 milj.	6,6 milj.
Yhteensä	4000 m2	100 %	30,8 milj.	13,2 milj.	44 milj.

mästään kuurosokeat, joiden kuntoutumispalvelut ovat Jyväskylässä.

Osaamiskeskuksesta voi olla tulevaisuudessa hyötyä myös Suomen Kuurosokeat ry:lle. Esimerkiksi apuvälineiden tai vaihtoehtoisten kommunikaatiotapojen kehittämisessä voisi syntyä mielenkiintoista keskustelua ja tiedon vaihtoa osaamiskeskuksen kanssa.

Yhteistyössä mukana

FDUV on valtakunnallinen ruotsinkielinen kehitysvammaistyön keskusjärjestö. Nimen Förbundet De Utvecklingsstördas Väl rf on vapaasti suomennettuna yhdistys kehitysvammaisten hyväksi. FDUV:n jäseniä ovat 11 kehitysvammaisten hyväksi järjestöä. Niiden lyhenne on DUV. Ne ovat paikallisia. FDUV:n

jäsen on myös ruotsinkielisten kehitysvammaisten oma Steg för Steg eli askel askeleelta järjestö. FDUV julkaisee mm. ruotsinkielisiä selko-uutisia. FDUV on varaamassa 50 prosenttia Neitsytpolun tiloista eli 2000 neliometriä.

Autismi- ja Aspergerliitto ajaa yhteisesti autistien ja muiden laaja-alaisesti kehityshäiriöisten henkilöiden sekä heidän omaistensa asiaa. Vaikeimmillaan autismi aiheuttaa toimintavajavuuden, joka on samankaltainen kuin syntymästään kuurosokeilla. Asperger on paljon lievempi. Sitä leimaa esimerkiksi ihmisen ehdoton rehellisyys ja erittäin paneutuva kiinnostuminen yhteen asiaan. Asiakaskunnassa on lapsia perheidensä kautta, nuoria ja jonkin verran myös aikuisia sekä alan ammattilaisia ja opiskelijoita. Tällä

hetkellä yksi liiton tärkeimmistä tehtävistä on välittää tietoa. Liiton jäsenenä on paikallisyhdistyksiä mutta myös henkilöjäseniä. Autismiliittoa kiinnostaa Neitsytpolku-yhteistyössä erityisesti aistien harjaannuttamiskeskus ja kuntoutumistilat. Liitto on varaamassa 20 prosenttia tiloista eli 800 neliometriä.

Suomen Kuntoutus- ja Kehityssäätiö eli NeuroCity-säätiö on perustettu parantamaan aivotoiminnan poikkeavuuksista kärsivien lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä asemaa. Neurologiset häiriöt eli aivotoiminnan häiriöt ilmenevät usein puhe-, kommunikaatio- ja toimintavaikeuksina. Neurologisia ongelmia ovat esimerkiksi autismi, dysfasia ja epilepsia. Niistä kärsii tällä hetkellä arviolta 50 000 lasta ja nuorta. Neurocity on varaamassa 15 tiloista eli 600 neliometriä.

Suomen Kuurosokeat ry etsii tiloja Keskustoimistolle. Nykyiset tilat ovat liian pienet, mutta tulevaisuuteenkin on varauduttava. Pysyvät, omassa omistuksessa olevat tilat voisivat olla hyvä vaihtoehto. Vaihtoehtoja on muitakin. Suomen Kuurosokeat ry on nyt varaamassa 15 prosenttia tiloista eli 600 neliometriä. Ne ovat varsinaisia toimistotiloja ja sisältävät käyttöoikeuden yleisiin tiloihin: kahvilaan, luentosaliin ja

muihin kokoustiloihin, kattoterassille, saunaosastoon, uima-altaalle yms. Järjestö saisi käyttöönsä koko neljännen kerroksen. Tosin suunnitelmat ovat vielä avoimet.

Kustannukset

Neitsytpolun kokonaiskustannukset ovat arviolta 44 miljoonaa markkaa. RAY:ltä on haettu 70 prosentin avustusta. Oman 30 prosentin osuutensa Suomen Kuurosokeat ry:n voisi saada lainaan Finlands-Svenska Om-sorgsstiftelse -säätiöltä. Omarahoitusosuus on noin 2 miljoonaa markkaa. Pitkäaikaisen lainan korko olisi halvempi kuin pankkilainassa. (Vapaasti suomennettuna säätiön nimi on suomen-ruotsalainen huoltosäätiö.)

Sähköpostissa Keskustoimiston toimitilat ovat herättäneet paljon keskustelua. Ajatuksia lentää niin tietokoneiden avulla pidettävistä kokouksista aina internet-kahvilaan. Päiväkeskustakin on toivottu Helsinkiin jo pitkään. Neitsytpolku 1 B hankkeessa järjestölle on tarjolla tiloja sen verran, että toimintaa voidaan myös kehittää. Mutta tämä toimitilahanke ei tietenkään ole ainoa vaihtoehto.

Lähteet internetissä:

<http://www.fduv.fi/>

<http://www.neurocity.fi/>

<http://www.autismiliitto.fi/> ■

Jee, me teimme sen!

Oppaan näkökulma Dialogi Pimeässä -näyttelyyn

Matti Hokkanen

Jee, me teimme sen. Me voitimme pimeyden. Dialogi Pimeässä -näyttelyssä opastettiin 3233 kertaa. Näyttelyyn tutustui 27 000 näyttelyvierasta.

Me Dialogi Pimeässä -näyttelyn oppaat olimme kaikki näkövammaisia. Joillakin meistä ei ollut työkokemusta tätä ennen lainkaan. Ensimmäisen kuukauden aikana työn-

tekijöitä väheni jonkin verran, koska Heureka ja NKL halusi tarjota mahdollisimman monelle työkokemusta, ja se ei riittänyt kaikille. Työkokemus oli kaikkiaan hieno. Itse työskentelin näyttelyssä 11 päivänä. Opin, että työskenteleminen edellyttää hyvää liikkumistaitoa omassa työtilassa. Dialogi Pimeässä -näyttelyssä oli tiedettävä, missä on varauloskäytävät, mistä saa

valot päälle, mutta ei sen kummempaa.

Asiakkaita minulla oli vaihtelevasti. Aluksi ryhmissäni oli 5 – 6 henkilöä. Kymmenen olisi saanut olla. Mutta helmikuun puolivälissä tilanne muuttui. Kun Dinosaurusten Perhe-elämä –näyttely avattiin, Dialogi Pimeässä –näyttelyssä alkoi olemaan lapsiperheitäkin yllin kyllin. Kaikki halukkaat eivät edes päässeet kierrokselle.

Opastettavat ryhmät olivat vaihtelevia. Ihmisiä oli aina humalaisista lapsiin, jotka pyysivät minua puhkaisemaan silmänsä. Herra Humalainen oli opastettavanani marraskuun lopussa. Aulaopas kertoi minulle, että miesporukassa on yksi, joka on aikalailla humalassa. Puistossa ei ollut vielä mitään ongelmia, mutta kaupunkitilassa hän törmäsi autoon, kaatui ja kadotti valkoisen keppinsä. Minä aloin etsiä sitä, koska mies ei pelännyt eikä aiheuttanut mitään häiriötä. En olisi ajanut häntä vielä ulos, mutta seuraava ryhmä oli jo tulossa. Jatkoin muun ryhmän kanssa kierrosta. Humalaisia ei olisi pitänyt päästää näyttelyyn jo oman turvallisuutensa takia.

Eräässä ryhmässä oli pyörätuolin käyttäjä. Teimme niin, että minä olin varsinainen opas ja toinen opas

työnsi pyörätuolia. Näyttelyn tilassa pystyi hyvin liikkumaan pyörätuolilla.

Minä en joutunut ajamaan ryhmiä ulos kesken kierroksen, mutta jotkut oppaat joutuivat. Jotkut ihmiset myös hätääntyivät ja heidät piti ohjata pois. Eräässä työpaikkaryhmässäni yksi henkilö joutui paniikkiin, hätääntyi, jo sopeutumistilassa. Sitten samasta ryhmästä lähti pois vielä viisi muutakin vuoron perään. Hämmästyttävän harva ihminen joutui kuitenkaan paniikkiin. Kokemus on sama kaikissa maisissa, jossa näyttely on ollut.

Lapset olivat uteliaita ja esittivät paljon erilaisia kysymyksiä. Pystykö sokea ajamaan autoa, miten onnistuu vessassa käynti, oletko oikea ihminen, oletko pessyt hampaat tänään ja vaikka mitä. Joskus vanhemmat vain estivät vastaamisen, kun pitivät kysymyksiä liian tunkeilevina. Olisin minä voinut esitellä tekosilmääni ihan kädestä pitäen ja kertoa, että lasernäköä siinä ei ole, joten kannattaa miettiä, haluaako puhkaisuttaa silmänsä minulla. Poika olisi varmaan kehunut seuraavana päivänä koulussa pidellessään ihan oikeaa silmää kädessään. Aikuiset esittivät aikalailla tavanomaisia kysymyksiä vammaisuudesta kuten miten pärjää eri tilanteissa.

Jäin mielelläni juttelemaan pimeään kahvilaan ryhmän kanssa kierroksen jälkeen. Näyttelyssä piti seurata kelloa aika tarkkaan, sillä seuraava ryhmä oli tulossa perässä. Monet asiakkaat olisivat ehkä halunneet tutkia pimeyttä pidempään.

Heureka yrittää saada läpi periaatepäätöksen, että Dialogi Pimeässä uusittaisiin siellä aina viiden vuoden välein. Itse olen kiinnostunut oppaan työstä tällaisessa näyttelyssä edelleen. Heurekassa mietitään myös, onko siellä muita näkövammaisille soveltuvia tehtäviä. Näyttelyä suunnitellaan nyt Tukholmaan. Jos se toteutuu, niin muutama meistä oppaista lähdemme sinne töihin, jos työntekijöitä ei löydy riittävästi Ruotsista. Ainakin lähdemme kouluttamaan uusia oppaita. Valtion historiallinen museo Tukholmassa osti Heurekalta osan näyttelyrakennelmista.

Sain ajatuksen, että Dialogi Kuulematta olisi hyvä idea. Sain kuulla, että vuonna 1998 Itävallassa sellainen näyttely on jo toteutettukin. Heurekassa harkitaan, voisiko sen toteuttaa myös Suomessa. Musiikkivideot pyörisivät, mutta musiikin voisi aistia vain lattian kautta. Joku ehdottikin, että pystytetään näyttely pimeässä samaan aikaan kuin sellainen näyttely, jossa ei voi kuulla. ■

Uutta henkilö-kuntaa

Katri Pyykkö

Uusi talouspäälikkö **Eira Korelin** on kotoisin Pohjois-Karjalasta, Valtimolta kuusilapsisesta maanviljelijäperheestä. Hänellä on pitkä työhistoria. Järjestöpuolella hän on ollut Huoltoliitto ry:n taloussihteerinä kahdeksan vuotta. Sitä aikaisemmin hän oli ammattijärjestöpuolella Seurakuntien Viran ja Toimenhaltijain Liitto ry:ssä samoin kahdeksan vuotta. Nyt hän siirtyi liike-elämän palveluksesta takaisin järjestöön, koska hän on pitänyt järjestöissä työskentelystä. Uuteen työhön perehtyminen vie aina aikaa, sanoo Eira. Ylimääräistä kiirettä aiheuttaa

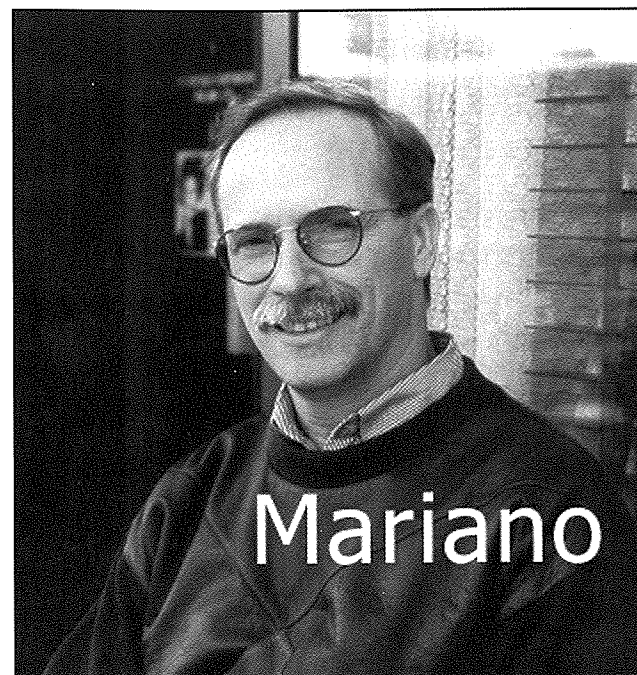
lisäksi vuoden alusta käyttöön otettu uusi talousohjelma.

Eira harrastaa tanssia, uintia ja liikuntaa ylipäänsä. Hän lukee paljon ja ratkaisee ristisanatehtäviä, jotta aivot pysyvät vireessä. Jännitystä hän hankkii raviurheilusta. Mielenrauhaa Eira etsii kirkosta ja luonnosta. Hän ihmettelee kaunista luontoa Lauttasaarella, jossa hän asuu.

Eira sanoo, että hän on kypsissä kymmenissä. Hän on 160 senttiä pitkä ja hänellä on ruskeat, kiharat, puolipitkät hiukset. Hän on avoin ja iloinen ihminen, joka pitää erilaista ihmisistä.

Uusi mikrotukihenkilö

Helsingin uusi mikrotukihenkilö **Mariano Mineo** on kotoisin Italiasta, Palermon kaupungista. Hän on muuttanut Suomeen vajaa 10 vuotta sitten. Hän puhuu hyvin suomea. Koulutukseltaan hän on valtiotieteiden lisensiaatti Palermon yliopistosta. Jo vuonna 1977 hän aloitti tietokoneilla työskentelyn, kun hän oli taloushallinnon johtajana hotelli- ja rakennusosalalla Italiassa. Kun hän tuli Suomeen, hän perusti oman yrityksen. Hän alkoi myös opiskella atk-alaa, jota hän opiskeli useita vuosia. Ensimmäinen työpaikka hänellä

oli Forssassa, jossa hän työskenteli yksityisellä ATK-verkon ylläpitäjänä ja mikrotukihenkilönä. Sen jälkeen hän työskenteli Riihimäellä yksityisellä projektissa italian- ja englannin kielen tulkkina.

ATK-alalla pitää jatkuvasti päivittää omaa ammattitaitoaan, sanoo Mariano. Häntä kiinnosti kuurosokeiden atk-maailma, ja siksi hän haki Helsingin mikrotukihenkilön paikkaa. Hän on jo nyt tutustunut näkövammaisten atk-ohjelmiin ja atk-apuvälineisiin. Se on hänestä mielenkiintoista.

Mariano harrastaa matkustamista, silloin kun on rahaa ja aikaa, hän naurahtaa. Hän käy myös kuntosalilla. Hän asuu Riihimäellä. Hän on nelikymppinen, 174 senttiä pitkä. Hänellä on lyhyet ruskeat hiukset, viikset ja silmälasit. ■

Opiskeluvaihtoehtona kuurosokeat ja kuuroutuneet

Katri Pyykkö

Viittomakielen tulkin koulutus muuttui ammattikorkeakoulututkinoksi syksyllä 1998. **Katja Lindroos** on ensimmäisiä tulkkiopiskelijoita, jotka suuntautuivat uuden järjestelmän mukaan kuurosokeiden tulkkaukseen. Katja valmistuu jouluna 2001.

Katja kertoo, että kaikilla eri linjoilla opiskelevilla tulkkiopiskelijoilla on jatkuvasti yhteisiä opintoja. Tulkkikoulutus kestää kolme vuotta. Syventävämmät opinnot alkavat kolmantena opiskeluvuonna. Silloin valitaan, mitä vaihtoehtoa haluaa opiskella. Ne ovat 1. viittomakieli, 2. kääntäminen ja tulkkaus, 3. kuurosokeat ja kuuroutuneet ja 4. viittomat kommunikaation tukena.

Katja valitsi kuurosokeille tulkkaamisen, koska se oli ainoa, joka tuntui omalta. Hän on aikaisemmalta koulutukseltaan psykiatria-erikoistunut sairaanhoitaja. Hän on työskennellyt aikoinaan Ävikissa. Sitä kautta hän tiesi kuurosokeudesta jonkin verran.

Katja kertoo, että kuurosokeuteen erikoistuvalla linjalla on opettajina käynyt Riitta Lahtinen. Hän puhui kehomerkeistä ja haptiikasta. Myös Russ oli kerran mukana. Kirjoitustulkkauksista on ollut kaikille opiskelijoille, mutta ensi syksynä tulee vielä yksi opintoviikko lisää. Myös Kuulonhuoltoliiton kirjoitustulkkaukskursseille on mahdollista osallistua. Taktiiliviittomista opiskellaan ensi syksynä. Katjaa kiinnostaa myös pistekirjoitusohjaajan kurssin. Vielä Katja ei pistekirjoitusta osaa kuin alkeet.

Katja on tehnyt jo töitä Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa. Hän on ollut kodinhoidon ohjaajana. Hän pitää työstä. Katja saattaa toimia jatkossa tulkkina, mutta hän toivoo, että hän voisi yhdistää aikaisemman koulutuksensa ja viittomakielen taidon. Hän ei vielä tiedä, minkälaisissa tehtävissä se olisi mahdollista. Aika näyttää, mutta hän uskoo, että töitä riittää kuurosokeiden parissa. ■

Kuurosokeusasiain tiedottajat aktiivisia

Katri Pyykkö

Suomen Kuurosokeat ry koulutti vuonna 1999 kuurosokeusasiain tiedottajia. Koulutuksessa heitä oli kaikkiaan kymmenen henkeä. He toimivat eri tavoin eri puolilla Suomea. Tehtäviä on ollut paljon ja erilaisia. Tiedottajat ovat olleet kertomassa kuurosokeudesta sairaaloiden työntekijöille, sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille ja henkilökunnalle, viittomakielen- ja tulkkiopiskelijoille. He ovat luennoineet kouluissa ja eri yhdistyksissä ja olleet mukana eri messuilla. Kaikkiaan tiedottajat ovat olleet yhteensä 29 tilaisuudessa. Aluesihteerinä on ollut mukana viidessä tilaisuudessa. Yksi henkilö on kirjoittanut lehtijutun paikkakuntansa lehteenkin.

Koulutuksen päättymisestä on nyt puolitoista vuotta aikaa. Kokemukset ovat olleet hyviä. Tiedottajat tiedottavat alueillaan sen mukaan kuin on tarvetta. Joillain alueilla on enemmän tapahtumia ja luentokutsuja kuin toisilla alueilla.

Tiedottaminen on jännää

Avilan Martin mielestä tiedottaminen on ollut mielenkiintoista ja jännää. Sitä hän ei tarkoita, että häntä jännittäisi puhuminen pienen tai ison ryhmän edessä. Kokemus on ollut mahtava. Mutta toki ajan myötä esiintyminenkin alkaa tulemaan luontevammaksi. Kaikki luennot ovat olleet erilaisia. Martti kertoo, että yleisöä kiinnostaa yleensä hänen omat kokemuksensa. Hän on esitellyt paljon myös yhdistyksen toimintaa.

Lapset ovat parasta yleisöä

Seija Troyanon mieleen on jäänyt parhaiten lapset. Hän oli työharjoittelussa ala-asteella, jota hän itsekin on aikoinaan käynyt. Hänen oli tarkoitus tutustua kouluavustajan työhön yhdessä luokassa, mutta lopulta hän vierailikin useammassa. Hän kertoi lapsille erilaisista tavoista kommunikoida, apuvälineistä,

omista kouluajoistaan, jolloin ei ollut kouluavustajia eikä apuvälineitä. Harjoittelun jälkeen lapset saattoivat kaupassa tulla tervehtimään. He muistivat minut ja osasivat ottaa kontaktin minuun hienosti. ”Oman päiväni saa loistamaan jo ajatus, että kohtaan lapsia tai kenet tahansa, ja saan heidät toimimaan kuten nämä lapset.”

Seija piti luennon myös kouluavustajiksi opiskeleville opiskelutovereilleen. Mutta parasta hänestä on yhdessä toimiminen arjen keskellä, vastaan tulevien tilanteiden kohtaaminen yhdessä. Sellaiset tilanteet ovat parhaita. Nykyään Seijan opiskelutoverit tarjoavat apua pyytämättä ja luontevasti. He antavat myös palautetta. He ovat loistotyyppejä, sanoo Seija.

Seija kertoo myös, että kuurosokeudesta tiedetään aika vähän. Ihmiset ovat olleet hyvin kiinnostuneita ja se on vienyt alkuaikojen jännityksen mennessään. Ihmisten kohtaamisen merkitys on suuri. Pelkästään esitteet, kirjat ja tiedotteet eivät riitä. On hyvä, että ihmiset kohtaavat kuurosokean henkilökohtaisesti.

Elämisen arvoista elämää

Saini Lepistön mielestä tärkein sanoma, jota hän vie tiedottajana

eteenpäin on se, että vaikka kuurosokean ja kuulonäkövammaisen elämä ei ole ruusuilla tanssimista, se on kuitenkin elämisen arvoista elämää.

Saini pitää siitä, että hän saa puhua suurelle ryhmälle. Ryhmässä aina kuulijat haluavat kysellä ja se antaa varmuutta omaan esiintymiseen. Saini on otettu aina puhujana hyvin vastaan. Hänestä tuntuu, että hän saa kuulijoilta myös myötätuntoa omaan elämäänsä.

Sainista mielenkiintoisin tilaisuus oli, kun hän luennoi tulkkioppilaille Turussa. Hän hämmästyi heidän kiinnostustaan. He kyselivät, miten kuurosokeat toimivat eri tilanteissa, miten kuurosokeille tulkataan. Eräälle ryhmälle hän näytti videon ”Näen ja en”. Videon jälkeen ihmiset kyselivät Sainin näkökyvystä ja ihmettelivät sitä, kuinka kuulonäkövammaisen selviää arjessa. Saini oli tyytyväinen, kun hän sai kertoa kuurosokeudesta ja antaa ihmisille miettimisen aihetta.

Saini kertoo myös muille kuurosokeille eri palveluista kuten kuntoutuksesta, kuljetuspalvelusta ja tulkkipalvelusta. Hän on ollut esimerkiksi Toimintakeskuksen kursseilla puhumassa. Saini on tekemässä myös www-sivuja internetiin. ■

Muistoja, muistoja lapsuuden

Hilkka Kasurinen

Lapsuudessani asuin Pietarsaassa, isäni syntymäkotipaikassa. Olin kaksikielinen. Silloin Pietarsaari oli täysin ruotsinkielinen. Äitini oli suomenkielinen, mutta hän ymmärsi kyllä ruotsia.

Vuonna 1939 perheemme muutti ennen sotia Helsinkiin. Isä joutui sotapalvelukseen reserviin. Hän halusi perheen mukaan tänne pääkaupunkiin. Minä menin kouluun. Äitini halusi minut suomenkieliseen kouluun. Menin Aleksis Kiven kansakouluun. Minulla oli heti kielen kanssa ongelmia. Olin vähän enemmän ruotsinkielinen kuin suomenkielinen.

Myöhemmin yritin pitää ruotsinkieltä yllä. Pyrin ruotsinkielisten koululaisten seuraan. Kun he saivat tietää,

että olen suomenkielisessä koulussa, en kelvannutkaan heidän seuraan. Se oli vahinko. Minä unohdin kokonaan ruotsin kielen. Isä oli sodassa. Myöhemmin isäni ja äitini erosivat eikä minulla ei ollut ruotsinkielistä seuraa. Jäin suomenkieliseksi. Kyllä harmitti.

Huomasin, että ruotsinkieliset olivat ylpeitä siihen aikaan. Suomenkieliset ja ruotsinkieliset olivat ja elivät erikseen omissa ryhmissään. Kaitsekin jotain rotusortoa oli. Finnistit, joksi ne meitä nimittivät, olivat heidän mielestään alakakkia. Näin se oli silloin.

Kuitenkin minun ensimmäinen mieheni on ruotsalainen. Kait jokin veti siihen, että vielä minä näytän. Kyllä suomalainen ruotsalaisen ottaa. Suomen kieli oli kuitenkin kotikieleinä.

Minun mielipiteeni on, että kaksi kieltä on perheissäkin tulevaisuutta. Työn saantikin on parempaa. Nythän onneksi kouluissa opetetaan monia kieliä. Se on hyvä asia. Kielet yhdistää ihmisiä toisiinsa. Ei tule ongelmia, menet minne vain maailmassa tai muuten olet mukana erikielisten kanssa. Monikieliset ihmiset saavat olla onnellisia. He selviytyvät elämässä toisia paremmin. ■

Keräämme kokemuksia kuurosokeiden kerhoista!

Olemme kaksi kolmannen vuosikurssin viittomakielentulkkiopiskelijaa Kuopiosta. Teemme päättötyötämme aiheesta **“Kuurosokeiden kerhon merkitys sen jäsenille”**. Tavoitteinamme on mm. saada tietoa kerhon asemasta kuurosokeiden elämässä sekä ajatuksia, ideoita, ehkä kehitysehdotuksia. Muun kuin kirjallisen aineiston hankkimiseen käytämme myös mm. haastatteluja henkilökohtaisesti ja postirobotin välityksellä.

Pyydämme nyt myös Teidän kuurosokeiden lehdenlukijoiden apuamme, kun keräämme tietoa. Toivomme, että voisitte vastata kysymyksiimme. Vastaukset voivat olla lyhyitä ja ytimekkäitä tai pitkiäkin. Se tietysti ilahduttaa meitä vielä enemmän. Voitte kertoa myös ajatuksianne kaikesta, mikä sivuaa kerhoa ja sen toimintaa. Kysymyuksemme ovat vain antamassa suuntaa teidän ajatuksille.

Vastaajien henkilötietoja emme kerro kenellekään tai kirjoita päättötyöhömme. Eli turvallisista mielin mu-

kaan vastaamaan.

Kysymykset:

1. Kuinka usein käyt kerhossa?
2. Mitä kommunikaatiotapaa käytät?
3. Mitä odotat kerhotapaamisilta? Mitkä asiat ovat erityisen tärkeitä ja miksi?
4. Voisiko kerhossa jokin toimia paremmin? Puuttuuko kerhosta jotakin?

Vastata voit kirjeitse, postirobotin kautta tai suoraan sähköposteihimme.

Jäämme odottamaan vastauksianne. Kiitos jo etukäteen kaikille vastaajille! Arvostamme panostanne suuresti!

Keväisin terveisin,

Maarit Ruissalo

Lentävänniemenkatu 2 E 44
33410 Tampere
maarit.ruissalo@humak.edu

Tiina Luotola

Pihkatie 3 B 20

00410 Hki

tiina.luotola@humak.edu ■